

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічне 14-00 "
Піврічне 26-00 "
Річно 48-00 "
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Італії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 6 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 зол., Бол-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.—
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМИ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Реформа шкільництва в Польщі.

Законопроект про приватні школи.

Про новий законопроект у справі приватно-шкільництва говорять найкраще факт, що експерти, представники польського учительства заявили, що постанови цього законопроекту відбирають громадянству ініціативу та а цих і інших причин цей законопроект шкідливий. А тим гроить цей закон українському приватному шкільництву, можна дещо уявити собі вже лише з короткого перегляду важніших його постанов.

Передовсім арт. 2. передбачує, що „обязатель польські“ може заснувати приватну школу, якщо пропозити статут школи, заповнити відповідну довідку, викаже забезпечення засобів утримання цієї школи і пропозити письмненне ствердження відповідних державних властей, що поведіння бездоганно під моральним оглядом у відношенні до держави, а міністерство освіти признає, що всі повинні постанови сповнені.

Школу можна замкнути, якщо вона 3 місяці нечинна, якщо рівень навчання невистарчаючий, якщо не перестерігає постанов статуту школи і постанов шк. властей і — що найважніше — якщо навчання й виховання відбувається а дуо недовільному для держави, або якщо школа не протидіала з успіхом шкідливим для виховання впливам. (Арт. 4.).

Директором (управителем) або вчителем школи може бути тільки польський громадянин „без найменшого закиду“ (всказательни обовязель польські), що має приписані кваліфікації рахові і до навчання. Директора (управителя) затверджує шк. влада. Шк. влада може зажадати від кандидата на директора (управителя) або вчителя письмненого ствердження відповідних державних властей, що поведіння бездоганно під моральним оглядом і у відношенні до держави. Шк. влада може відмовити затвердження, якщо признає, що того вимагають „педагогічні огляди“. (Арт. 6.).

Школи, що не відповідають вимогам повинних постанов, позамікає міністерство освіти з означеному законом речинці (Арт. 11.).

Отоє найважніші постанови, які дають широкі можливості до довільних інтерпретацій і самоволі, а в наслідок того до ліквідації приватних шкіл.

Вправді вже тепер шкільні власті в поодиноких випадках домагалися письмнених посвідок чи декларацій а поліції чи адміністраційної влади. Та всеж таки ці домагання не були основані на законі. Уже й тепер звільнювали зі служби українських управителів шкіл, відбирали право навчання українським вчителям без конкретних причин — тільки на підставі тайної ошії „визіду безпеченства“ при воявдськом уряді. А бували випадки, що про причину звільнення зі служби чи відмови права навчання, заінтересовані особи не могли розвідатися ані в шкільних ані в поліційних установах. Одні і другі немали ніяких закидів, а у висліді таки не видали дозволу навчання.

Можна уявити собі, до чого воно дійде, якщо теперішня поведінка одержить законну санкцію!...

Або справа „успішного протидіання школи шкідливим впливам на молодь“! Яке нечувано широке поле до довільності інтерпретацій, до самоволі, до злобних надужитів!...

Такої постанови ще не було, а вже скільки тисяч мали наші школи й учителі через такі закиди про „шкідливі впливи“, — а до чого воно дійде, якщо це буде узаконнене, це легко догадатися.

Тому наша Парляментарна Репрезентація мусить звернути пильну увагу на грізну небезпеку для приватного шкільництва і відповідними поправками алагодити приписи нового законопроекту, притупити вістря, звернене в першу чергу проти українського приватного шкільництва.

Ця справа така важна, що весь наш український загал мусить взяти активну участь в обо-

роні своїх прав, щоби вдержати свій вплив на школи й виховання своїх дітей.

Проти накиненої теєи: Виключно держава має мати рішаючий голос і вплив на школи і виховання — мусимо підвести теу: громадянство повинно і мусить також мати вплив на школи і виховання і а цього не можна аргументувати. Теї теєи мусимо боронити а цілою рішучістю, тим більше, що по постановам арт. 8. версайського договору, арт. 7. ризького договору і арт. 109. і 110. польської конституції — громадяни, що належать до віросповідних чи мовних меншостей, мають рівні права щодо оснєвування, ведення і контролювання своїх шкіл та інших виховних організацій, як також право вживати в них різню мову.

Перед реформою самоврядування в Польщі.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО САМОВРЯДУВАННЯ.

І. Основні різниці між давним австрійським і наміченим польським самоврядуванням.

Предложеної урядом соймові законопроект про частинні зміни устрою територіального самоврядування не висловлює формального знесення усіх тих законів, що досі управальнювали самоврядування на території бувшої Галичини, проект обмежується до постанови, що з днем правосильності нового закону перестають обовязувати усі з ним суперечні правні приписи, але метою проекту є перебудувати основно самоврядні установи, „ауніфікувати“ їх зі самоврядними установами цілої держави і поставити на місце дотеперішніх законних приписів нові, що відбігають далеко від прийнятих у був. Австрії теоретичних думок про суть і завдання самоуправи. Справді те, що животіє ще в нас під етикетом самоврядування, цілком неподібно до того чим до війни було самоврядування в бувшій Галичині.

Основою галицького самоврядування була триступеневість незалежних від уряду самоуправних властей. Внаслідок знесення у 1920 р. крайового Віділу, а в 1928 р. Тимчасового Самоуправного Віділу, відпала верховна автономна влада, що підтримувала самостійність громад і автономних повітів супроти державних урядів. Розв'язання повітових Рад і поставлення на їх місце іменованих зарядів зі старостами на чолі знівечило повітове самоврядування. Щож торкається громад, то закон з 1923 р. про комунальні фінанси і з 1924 р. про громадські бюджети відібрали громадам всяку самостійність у фінансових справах, так само дальші закони санітарні, будівельні тощо, звузили обсяг ділення громадських властей і підчинили їх державним урядам. Всежтаки основні самоврядні закони лишаються далі в силі, дарма, що вони йдуть у розріз з новими течіями самоуправної адміністрації і з новими позитивними приписами.

Долучені до проекту мотиви ясно і проречисто засовують провідні думки наміченої реформи словами: „спираючись на висліді довголітніх помічень і досвідів та на погляди новітньої науки перечеркує цей проект науку про відрубність, ба навіть суперечність урядової і самоврядної адміністрації, суперечність, що лягла в основу довоєнних устроєвих систем, ксли громаду вважали незалежною від волі держави корпорацією зі своїми мовби природними правами“. „Таке зрозуміння відношення держави до самоврядування“ — читаємо далі в мотивах проекту, — „підтримане ліберальними теоріями XIX в. і сягаюче часів боротьби проти абсолютизму, коли самоврядування було засобом боротьби горожан зі системою правління, не має основи в сучасній демократичній державі, якої устрій мусить спиратися на широкую участь горожан у сповнюванні чинностей держави. Сьогодні самоврядування є тільки оз-

Найкращим дарунком

а нагоди іменини, свят і хрестин є вкладкова книжечка wraz з пушкою опадности

Кооперативного Банку „Дністер“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Щодо „всказательности“ директорів, управителів і вчителів — то міродайними повинні бути такі загальні законні постанови, як і до всіх інших громадян Польщі. Стосувати до українського вчительства якісь виїмкові постанови, що йдуть поза межі загного закону — булоб очевидним порушенням громадянських свобод та створило би можливість всякого роду самоволі і аловизивань. Зрештою проєктовані того роду адміністраційно-поліційні постанови не мають нічого спільного зі школою, вихованням і педагогією взагалі.

Іван Герасимович.

ною із форми зорганізованої участі горожан у виконуванні прилюдних завдань. У сучасній державі самоврядування побіч урядової адміністрації служить спільним державним цілям.

Цими словами вірно засована різниця поміж самоуправною системою, що бодай формально обовязує на наших землях ще досі і майбутнім „ауніфікованим“ самоуправним устроєм. Це правда, що австрійську самоврядну систему творили ліберальні німецькі діячі, які в самоврядуванні бачили заборону проти абсолютистичних напрямків австрійської монархії. Та у часах, коли творили самоврядний устрій сама ліберальна думка не булоб перемогла, якби не підтримка з боку славянських груп бувшої австрійської монархії, які спиралися шляхом скріплення самоуправних установ боронитися проти віденського централізму і германізації. Згодом, коли австрійська монархія погодилася з конституційною системою правління, вступила на шлях бодай частинного здійснення принципу рівноправності народів, залишила германізацію та пішла на зустріч децентралізаційним течіям, нібито відпадали причини, що на початку конституційної доби викликували бажання утримувати незалежні від уряду самоуправні установи. Тоді почали критикувати австрійський адміністраційний устрій. Зокрема предметом критики став якраз громадський устрій, дарма, що німецькі вчені правники не щадяли признання і похвали австрійському громадському законодавству, добачуючи в цьому законі прояви „свобіднішої думки і зрозуміння вага самостійного громадського життя“. Похвали і догани угодили один австр. вчений правник висловом, що закон добрий, але громада погана, стверджуючи таким чином безсумнівно правду, що найкращий у теорії закон не принесе користі, як не відповідає життєвим потребам населення, для якого він призначений. З ускладненнями відносини нездатні громадського устрою виступали чимраз ясніше, тому правлячі кола почали робити спроби зреформувати цей устрій, зокрема з метою звести „двокий шлях“ до адміністрації, себто перевести сполучаю урядової і самоуправної адміністрації та побільшити і скріпити права урядових властей супроти громад. Ці спроби остали до війни без успіху саме тому, що поодинокі народи, які входили у склад монархії, не хотіли позбутися спроби використувати в разі потреби самоврядування для цілей національної оборони.

Історія австр. самоврядування показує, що самоврядування попри адміністраційні може мати теж політичні цілі. Теоретично беручи, не існує для організації самоврядування ніяке постійне правило, самоврядний устрій може і повинен в кожній державі бути приурочений до окремих відрібних відносин та потреб даної

держави і її населення. В національно-однорідній державі населення може і не відчувати потреби широкої самоуправи та задовольнятися обмеженим самоврядуванням як продовженням урядової ерархії, хоч і в такій державі для прилюдного життя є корисне, якщо у справах місцевого значіння приходить до слова незалежна від урядової свободна громадська думка. Навпаки, держава з національно мішаним населенням потребує крім парламентарної трибуни також місцевих установ, де могли би проявлятися здорове національне суперництво і незалежна від уряду громадська робота. Це не значить, що самоврядування було б покликане протиставитися державі, چه неможливе вже тому, що держава є творцем самоврядування, але саме із загально державного становища є побажання, щоб в місцевих справах могла втриматися також відмінна від урядової волі думка.

Навіть як прийняти за правильний погляд, що самоврядування є лише продовженням і доповненням урядової адміністрації з метою переобрати льокальні ділянки прилюдних потреб, які є тільки частиною загальних державних потреб, то й тоді ніякими теоретичними і практичними оглядами не можна уgruntувати домагання, щоб у справах місцевого значіння воля самоуправних установ мусіла утворюватися з волею уряду. Тому поставлена в мотивах до проекту теза, що в системі прилюдної адміністрації, кермованої волею відповідального за цілість її діяльності центрального уряду, самоврядування повинно творити з урядовою адміністрацією згармонізовану частину, мусить викликати поважні засадничі застереження. Бо самоврядування ніколи не можна утворювати з державною адміністрацією, якщо взагалі мова про самоврядування, а не про його фікцію.

На парламентарній арені.

ЗАСІДАННЯ СОЯМОВОЇ ПРАВНИЧОЇ КОМІСІЇ
З ДНЯ 3. ЛЮТОГО 1932. Р.

Дня 3. лютого ц. р. радила соймова Правничая Комісія над внесеним радою міністрів законопроект, що новелізує закон про *Найвищий Адміністративний Трибунал*. Від У. П. Р. взяв участь у тому засіданні посол д-р В. Загайкевич. Завданням пропонованої новелі, як кажуть мотиви цього внесення, є усунування (тобто приспівнення) поступовання перед Н. А. Т. при допомозі зменшення числа вношених туди позвів. Це завдання законопроект наміряє досягнути шляхом підвищення оплат, які обов'язують у поступованні перед Н. А. Т. У 1923 р. вилінуло до Н. А. Т. 2.100 позвів, у 1930 р. — 10.002 позви, а в 1931 р. — 11.502. За останні два роки виказує січень 1931 р. 749 позвів, а в січні 1932 р. скаче число внесених позвів до 1.101. Наслідком цього справи в Н. А. Т. залягають роками, бо персонал Н. А. Т. зложений з 5-ох председателів і 33 судів не є в силі погалоджувати в скоршому темпі залягаючих та впливаючих нових справ. Щоби зменшити цей великий наплив справ пропонує міністеріальний законопроект підвищення оплати від позвів, яка тепер вноситься 33 зол. до 60 зол. при вартості предмету спору до 10.000 зол., при вартості вищій від перших 10 тисяч зол. — 60 зол., а від решти 0.4 проц. Від позвів, у яких вартість предмету не дається цифрою означити вимірював би оплату Трибунал в границях від 60 до 600 зол. Крім того вводять законопроект у поступованні перед Н. А. Т. адвокатський примус, коли досі лише позви мусіли бути сніговані адвокатом, натомість у розправах устних моги сторонні брата особисто участь без адвокатського заступництва. Адвокатський примус узагалі законопроект обставини, що около 50 проц. усіх позвів відкидає Н. А. Т. відразу без розправи, в причини неналежного їх арадагування. Задля знезаражування цього адвокатського примусу нормує законопроект право убогих у цьому поступованні, яке надавало би інтересованим право безплатного арадагування позову адвокатом, призначеним у тій саме цілі Найвищим Трибуналом, а також право до адвокатського заступства з уряду при розправі перед Н. А. Т.

У довшій дискусії, яка вивязалася над законопроектом і над рефератом референта з Клубу

ББ, промовляв від У. П. Р. д-р *Загайкевич* проти цього законопроекту, як антидемократичного, доказуючи, що в таких важких часах, серед яких живемо, годі віднімати шарм суспільності замикати цю одинокую дорогу для їх прав, нарушених адміністративними чинниками. Промовець поставив низку поправок, які безбісична більшість відкинула.

ВИСТУПИ НАШИХ ПОСЛІВ НА ПЛЕНАРНИХ
ЗАСІДАННЯХ СОЙМУ.

На пленарному засіданні сойму дня 26. січня ц. р. виступив пос. *Гринь Тершаковець*, один із заступників голови УНДО, велику промову в дискусії над новим законопроектом про риболовство. Цей дуже річовий промови, на жаль, не можемо подати з технічних причин.

На засіданні сойму дня 28. січня 1932 р. промовляв посол *Ол. Яворський* у справі уморення позвочок, уділених на відбудову знищених у часі війни будинків. І цієї цікавої промови не можемо надрукувати з технічних причин.

Дня 29. січня на пленарному засіданні сойму зложив пос. *Чуккур Юра* від Українського Клубу заяву в справі утворення напіввійськової комісії для розслідування поведінки тюремної адміністрації супроти берестейських в'язнів.

Дня 29. січня 1932 р. виступив пос. *Беген Загайкевич* довшу промову в справі утворення розпорядку міністра справедливости з 20-го липня 1931 р. про введення тюремного огуляміну.

ІНТЕРПЕЛІАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО КЛУБУ.

1) Інтерпеліація послів Українського Клубу до міністра скарбу в справі виповідження українським кооперативам у добромилському повіті концесії на продаж тютюну.

2) На інтерпеліацію послів Українського Клубу в справі розв'язання читальні "Простоти" в Грушіві дрогобичського повіту міністерство внутрішніх справ дало відповісь, що воно ухлило децизію львівського воєводи про розв'язання.

3) На інтерпеліацію Українського Клубу з листопада 1931 р. в справі невиплати тубаченевої квоти за селянські будинки у Завазі пов. Турка голова ради міністрів відповісь, що відповісь на цю інтерпеліацію може настати аж у січні 1932 р.

4) Інтерпеліація послів Українського Клубу до міністра заграничних справ у справі візми дозволу на поворот до Польщі польському горажанинові.

5) Інтерпеліація послів Українського Клубу до міністра внутрішніх справ у справі рескрипту повітового староства у Підгайцях, який замкється носити і вивішувати на просторі підпашного повіту українського національного гербу "тризуб".

6) Інтерпеліація Українського Клубу до міністра внутрішніх справ у справі неправного арадження староства в Золочеві щодо відбудови варті у приватному домі.

Хто не платить за часопис, підриває ріану пресу.

Бюлетени Польського Радія.

Періодичні радіофонічні бюлетени українською мовою.

Ми завжди дуже різко питуємо всі ті моменти Польського Радія, які викликають застереження і протести, а то й глибоке обурення дуже численних українських радіо-слухачів та які минаються з характером такої установи, як радіо. І практичними завданнями. До таких найбільш негативних сторінок Польського Радія належать передовсім політичні критерії при складанні репертуару, мачошине трактування українських авдіцій, доривочність і неадекватність при ангажуванні українських мистецьких сил, повне нехтування досі українських арелекцій (про українську історію в культурі, українську етнографію і фольклор, історію літератури і мистецтва, літературні новлики і т. д. і т. д.), брак контролю над невдовільними виконавцями, які густо-часто дозволяють собі на просто провонаційні авроти, а то й образливі цілі продукції, врешті переладкування радія безконечними

звітами про всякі польські авбрания і таліаи, які не цікавлять навіть маси польських радіо-слухачів, ануажених адораційно-режисоном характером тих авдомлень. Це — ті найгозошніші промахи, які мерщій треба усунути з інтересу самого радія, як культурної установи, правиченої для всіх громадян держави, і як підприєства, яке не може спиратися на націоналістично-тенденційного односторонньо-політичного арактер.

Однак ми не критикуємо для критики, авчавою без причини, лиш авжаємо озороження авгаданих нездорових відносин у радю, а то обої сторони тільки скористалися. І тому одого признаємо теж кожну поправу в даному авпрямку.

Ось таким добрим і розумним ділом Польського Радія є введення періодичного бюлетню українською мовою для авжитку української ав-

— Бодай будемо мати мале видовище серед тої нудьги, — зауважила Мері Брайс.

Сонце пускало жагуче проміння на осиротіле селище і на цілу осамітнену околицю. На нерівній площі перед ними стояла знайома їм вже гармата, поруч якої стояв здоровий драбич з прутом до набивання, виструганим з рога носорожця. Була це ймовірно старинна пам'ятка ще з давніх часів, подібно як і гармата. Вартівники усталили браців заду поза гарматою.

Напроти них, на яких трицять кроків від гармати стояв Фуен-Лінг з іншими бандитами і серед них блідий від страху мандарин. Той бурмотів щось незрозуміло і видно протестував проти екекції.

— Дуже мені жалі того мандарина, — сказала Мері Брайс до Гентера, — хоча наскільки мені відомо, небагато він кращий від нашого достойного господаря.

Гордо натискаючи на ліве око свій моноколь, дав Фуен-Лінг якийсь приказ набивачеві і той впер у дуло гармати чимало стрільного пороку, добрий клунок ваги, каменюк і кусень залізного заплюха. У дучку гармати, у саму бійницю, зверху підсипав кілька жмень пального пороку.

Гурток бандитів згатовився довкола мандарина, так, що він мусів стати лицем напроти гарматного дула. Ці обмірковані мхи були для

Фуен-Лінга такі любі. Чоловік міг минуться з перед вистрілом.

Моторошно стало і Гентереві, який стояв відділений від Мері Брайс одним вартівником. Він потихеньку сказав до неї:

— Втікаймо! Кулька в лоб все мизля, а така смерть.

— Ще за скоро, — прошептала йому Мері Фуен-Лінг авглядав з себе вельми авдожаний. Як помстник над мандарином, що перепяти роками казав його бажожити, глядя на свого ненависного ворога з любово насолоди. Він виголошував до нього видно якусь промову, дарма, що Гентер не міг нічого зрозуміти. Балакав, авмахуючи руками, подібними до котів, раз-у-раз придержував авпадаючі мисті і блискав по чортівськи своїми авжочими очима. Авглядав драматично. Підносив рамена, казуюав пальцем на якусь точку, авплітав балачку якимось дотепом. — Імовірно мандарина морально перед кінцем авжиття.

Хвилинку адавався Гентереві, що він все те сниться. Отся зруйнована, камінна околиця, ця талка і незграбна гармата, ця підлузвата та зрозуміла авата, що мав кождо жерлива пашня базікала незрозумілим авчям. — все те не може бути дійсне.

ФЕЛІКСТОН „ЛІЛА“ З ДНЯ 9. ЛЮТОГО 1932.

ДУДЛЕР ГОЛОС.

Бандитська історія.

— Послухайте радше забавної історії, — сказав. — Варті сміху. Вчасним ранком сьогодні зловила моя стежа старого чоловіка, мандарина Лін-Чуя. Іхав собі, чим скоріше на непомітному мулику на південь. А перед п'яти роками той сам мандарин авдав мені кару і казав мене бичувати. Тут мусить бути справедливість. Тепер його бичуватимуть на приказ Фуен-Лінга, генерала Фуен-Лінга. То буде для нього гарна відплата, а відтак моя справна артилерія сама промовить до нього. Бачити виконання того присуду буде для нас ділом хосенним. Ви пізнаєте наглядно, як моя артилерія промовить до вас, якщо до дванадцяті години не буде викупу.

Він знов уклонився по волячки і вийшов зі своїм почотом.

Настала тиша. Ніодне з них не відважалося вже думати про комічну опіру. Олам їх авглядали скоріше якось гротесковий опиріа, коли авері відкидалися і ушншали чотирі авртівники з ястобурченими кісками і казали бавишам авкідити з халабуди.

Смерть Ларіна, відомого русотяпа.

Дещо про два фанатизми: комунізм і російський шовінізм.

Російський шовінізм „Сьогодні“, який виходить у Ризі, приніс вістку про смерть двох визначних комуністичних діячів часів Леніна: Стучки і Ларіна.

Стучка, дотич, був спосібним юристом і йому поручив Ленін на місце старого кодексу і судівництва випрацювати нове право й нову судову процедуру, зорієнтовану на політичну лінію комуністичної партії.

Цікавіша для нас є постать жиди Ларіна (Лур'є), не тільки тому, що він перший — теж з призначення Леніна — поклав основи під новий господарсько-фінансовий устрій Радянського Союзу, але перш усього тому, що був він запеклим ворогом українзації, лідером русотяпа.

Відомий його виступ 1924 р. на Всерос. З'їзді Рад, коли то він з лютою, на яку лиш міг здобути табетичний його організм, накинувся на український курс, боронив „переслідувану“ московську меншість, яку — мовляв — силою змушують по містах України вчитися української мови, послугувати нею в публічному житті і читати українську пресу...

Брутальність його брехливої атаки на міби-

то мало що не під терором насаджувати українську культуру та нищення лишки російської культури довго ще лунала по Україні. Довгий час після виступу того московського фанатика і шовініста, дарма що по походженні жиди, подала комуністична українська преса йому до відома ті „крики“, що — мовляв — діються москалям на Україні, нагадуючи але дійсні крики, передовсім у мережі шкільництва, а якими мусить погоджуватися українська меншість на московській території.

Як економіст, знавець воєнного соціалізму в Німеччині, виступ Ларін усе таки розправився з російською старою економікою. Він зреагував чимало своїх помислів, з яких замітніші такі: конфіскація капіталів, зруйнування банків, націоналізація промисловості, скреслення грошових зобов'язань царської Росії супроти антанті, монополізація зовнішньої торгівлі і т. і.

Одначе морально він умер швидше, ніж фізично. Економічні його експерименти перестали тішити Леніна з моментом проголошення „Нен-у“. Він став жертвою спроб Леніна погодити комунізм із капіталізмом, стративши всі впливи.

В. Север.

Нікого не видавали.

Вияснення в справі заарештованих українців в ЧСР.

Дня 11. січня ц. р. в кількох чеських часописах появилася вістка, що, мовляв, на двірці в Жіліні вдалося жандармерії заарештувати 4. І. ц. р. якогось підозрілого українця, в йдучи по його слідах вдалося зловити в Ліберці цілу групу українців, буцім-то бандитську шайку, яка мала за собою кілька нападів на словацькі та польські поштові уряди. При тому наведено їхні імена, між якими подибуємо імена людей, за якими польська влада вислала стежні листи за напад на поштовий амбулянт під Печеніжином у літі мин. року.

Вістку ту передрукувала польська й українська преса в Галичині. За кілька днів польська преса, на підставі звідомлень своїх кореспондентів із Варшави, писала, що всіх тих заарештованих українців чеська влада видала польським судам, при чому від себе додавала, що це є вбивники Т. Голука та що вони будуть перевезені до Львова. Рівночасно з тим появилася в пресі інформація, що польська влада відклала нагороду 100.000 зол., призначену за зловлення вбивників Голука.

Та зараз потім появилася в польській пресі друга вістка, що заарештовані в ЧСР українці не мають нічого спільного з убивниками Голука, зате є замішані в напад на поштові амбулянти. До того ніби показалося, що їх чехословацька влада ще не видала.

Та ось з кінцем січня знов польська преса писала, що ЧСР таки видала заарештованих українців, при чому вже згадувано тільки про 3-ох людей, а не про 6-ох, як дашніше, та додавано, що вони є обвинувачені за напад на поштовий амбулянт біля Печеніжини і що їх уже перевезли до Коломиї до розпорядження тамошньому окр. судові, який розписав за ними стежні листи.

Як нас інформують з Праги, всі ці відомості про якісь арешти в Жіліні та про арешти в Ліберці з початком січня ц. р., а зокрема про заарештування тих людей, за якими були вислані стежні листи за напад під Печеніжином, дали вістки про видачу їх Польщі, а тим більше про перевезення їх до Коломиї, є простою фантазією. Початок цим фантазіям дав пресовий відділ польського посольства в Празі, який вислав до чеської преси комунікат про згадані вище арешти. Декілька чеських часописів видрукували ті фантастичні відомості й дали тим способом тему для писання та снування дальших фантазій польської преси.

При цій нагоді згадаємо отсе: Ще у вересні

м. р. (отже 5 місяців тому) заарештувала чеська поліція у північній Чехії 3-ох українців за нелегальний перехід кордону. Був це саме час, коли польська та чужинна преса гомоніла про вбивство Голука, напади на поштові амбулянти в Галичині, арешти, тощо. Тоді найменше підозрілий факт зараз зв'язувано з тими подіями та роздувано до розмірів кольосальної сензації. Так напр. зв'язано з убивством Голука 2 польських студентів, що їх, як саїних пасажирів, придержано на норвежським кораблі в Латвії; то знову прогомоніла в пресі вістка, що вбивники Голука були на території ЧСР, та їм удалося втекти до Австрії; або що вони знаходяться в підкарпатських лісах, в яких заряджено облоги, тощо. Так було і в данім випадку і коли чеська поліція випустила на волю заарештованих за нелегальний перехід кордону згаданих 3-ох українців, вмішалася в це польська влада, утотожуючи заарештованих з тими 3-ма українцями, за якими видано стежні листи за напад на поштовий амбулянт під Печеніжином, та домагається їх видання як звичайних бандитів, що не мають права вийти з чужої держави. Та заарештовані доказали, що вони не мають нічого спільного з нападом під Печеніжином, бо в хвилину виконання нападу були вже давно на території ЧСР, та що не є тотожні з тими, за якими вислано стежні листи. Тоді польська влада закинула їм убивство Голука, а коли вони і з того очистилися, то напад на пошту в Трускавці. І так один злочин за другим представляли, а всі ті злочини як кримінальні, а не політичні. Беручи на увагу, що полагодування справи дипломатичною дорогою триває дуже довго, — ціла справа донині не є закінчена і згадані люди донині „очищуються“ із закидуваних їм злочинів.

Заходять питання: чи ЧСР видала їх у випадку, коли їм не вдалося очиститися з якогось закидуваного їм злочину? Справа маєть так: коли чеська влада прийшла до перекозання, що доказаний злочин є політичного характеру, тоді не мала обов'язку видати винуватців. Річ у тому, що до згаданих 3-ох українців, що їх придержано ще перед 5 місяцями, не відноситься найновіша чесько-польська конвенція, на підставі якої видачі підлягають усі збігці, що допущилися якогонебудь злочину, при якому наступила смерть, ушкодження тіла чи грабунок, без огляду на те, чи зроблено це з політичних, чи інших мотивів.

— 0 —

Лютий — місяць протияльогольної боротьби.

Як що-року, так і тепер проголошуємо ударну лютневу кампанію. Лютний — місяць пиячання і місяць гудіння для тих, що не думають ні про своє завтра, ні своїй родині, ні про майбуття цілого нашого народу. Саме тому всі тевреві вважають цей місяць особливо пригоном для поборювання алькоголізму і нікотиїзму — страшний наложі, які руйнують одиниці і загаль Українське Протияльогольне Товариство „Відродження“ вважає одим усього тевревіх, для всіх товариств, які установа політичного і суспіль-

но-громадянського характеру, врешті ціле громадянство до переведення в лютому протияльогольної боротьби, усунення алькоголю і нікотиї з своїх доміл та установ, саріщення протиялькогольного фронту, зновлення дав борців за тверезість, збільшення засобів, потрібних до боротьби. Устроїйте лютневий протияльогольний свята, влаштовуйте виставки і виступи, збирайте на пресовий фонд „Відродження“, яке несе всецільо важкий тягар боротьби, високо несути пламар тверезості! Відчайте наш лютевий ім-

си, яка досі мусіла радіофонічні програми перекладати з польського (при чому траплялися часто помилки) та через брак готового матеріалу випробувала пропаганду радіофонії. (Очевидно, що гідна й метка пропаганда за радіом буде можлива в українській пресі лише після зазначених реформ). На зміст першого числа складається стаття п. н. „Дві могутні сили“ (про благородне суперництво між книжкою (читальню) і радіом), пропагандивний фейлетончик „Дарунок долі“ і тижневий репертуар. Бюлетин пресаний нагадал гарною українською мовою і добрим правописом, дарма, що маємо тут до перекладника, яким — як видно — є якийсь наддніпрянець, одну просьбу: тому, що ці бюлетини призначені для галицької преси, треба би оминати висловів і правопис надто „наддніпрянського“ чи радше — русинизмів (напр. „станція“ зам. стація, „інакше“ зам. інакше, „аудиторія“ зам. аудиторія, „фейлетон“ зам. фейлетон і т. п.). Очевидно, це дрібниці, але можна їх пошукати, коли слідкувати за правописом „Діла“, прийнятим всею галицькою пресою.

Під адресою варшавського Відділу Преси П. Радіа: у наголону першого українського бюлетину сказано, що це „тижневий видавничий“, а в польському поясненні Видавничства згадано, що цей бюлетин буде появлятися лише що два тижні. Якщо дійсно це двотижневий видання, то воно не має рації існування, бо репертуар у бюлетині лише на один тиждень, а до того бюлетин наспіває в Варшаві аж за день-два, так, що у практиці українська шовіністична преса наділа не мала би готових текстів. Тому необхідно видавати його раз у тиждень.

Друга найважливіша річ у тому бюлетині: він мусить подавати львівські програми, а не варшавські, бо у Варшаві нема ні одної української газети, а з львівських аудиторій користають тисячі абонентів, що адебільше мають лише детекторні апарати. Для практичної користі з таких бюлетнів — це дві кардинальні справи.

Всеж це добрий почин. Хай лише за ним придуть суттєві реформи, якими мусить бути: введення постійної щоденної української години та передача (при відповідному узгодженні часу, щоб не шкодити аналогічній польській надані) українського богослуження. До цієї теми ще не раз повернемо.

ЛЕЩАТАРІ! знову значна знижка цін на вітрильничі, штани, куртки, рукавиці, шапки.

PALLIUM вирібна спортивної одежі

Львів, вул. Вірменська 3. 2-3

Студентське життя.

Львівське студентство і справа допомоги Українським Високим Школам у ЧСР.

В дні 2. ц. м. відбулася в харківні Акад. Дому всестудентська львівська анкета при участі ок. 250 студентів, що її скликала Студентська Репрезентація для наладнання допомоги У. В. Школам у ЧСР. Після реферату проф. д-ра В. Старосольського і широкої дискусії, в якій забирало слово 9 студентів, обрані ухвалили цілу низку резолюцій.

В резолюціях тих сказано, що нинішня економічна криза не сміє захитати основами нашого сраму науки, тому українське громадянство повинно перебрати на себе тягар удержання Українських Високих Шкіл у ЧСР, які є одним з важких культурних етапів до завершення культурних добутків нації, одним з найцінніших проявів її живучості, я виправдали випрозовж свого існування надії, що їх поклада на них нація. Тому обрані рішили звернутися з зовником до всього українського громадянства з цієї справи, спонуляючи справу допомоги УВШколам, вівати все студентство інших високошкільних осередків солідаризуватися зі студентством львівським, аложити на всі студ. товариства обов'язок щорічної, постійної допомоги для УВШкіл і показати нетайно до життя виконавчий студ. комітет, який вів би всі асенди аж до оснування загально-громадянського комітету.

Для переведення в життя цих резолюцій обрано окремий комітет.

До цієї справи ми ще повернемо.

ГІТЛЕР ПРОСИТЬ ГІНДЕНБУРГА дати йому німецьке громадянство.

БЕРЛІН. 6. І. ПАТ. Деякі часописи повідомляють, що Гітлер задумує звернутися до президента республіки з проханням надати йому німецьке громадянство. Пожлякується притім на 4-літню службу в німецькій армії.

Зі сойму.

ОПОЗИЦІЯ ВИЙШЛА ЗІ СОЙМУ.

У суботу сойм ради над бюджетом, а саме: Найв. Контр. Палати, м-ства військових справ, сирцевидності та внутр. справ.

Під час дискусії над бюджетом м-ства справедливості промовляв мін. Міхаловський. Коли він вийшов на трибуну, опозиція кричала: Міністр Береста, геть! Коли міністр став говорити, ася опозиція вийшла зі салі. Після промови міністра вернула.

Мін. Міхаловський м. і торкнувся справи юренивництва. Тюрма мусить бути твердою школою життя. Чутливість усе влаштують виявом слабкості та хиткості. Комуністам поведолосся добре по тюрмах, мали власні бібліотеки, ходили по келіях і агітували. В деяких тюрмах колодки від дверей мали самі в'язні. Іншими словами польські тюрми були академією та школою комуністів. Це годі було толерувати, тому ввели новий регулямін. Той регулямін передбачує полекші для в'язнів, які допустилися проступків не задля зиску чи інших причин. Наглі суди введено наново, бо треба було протидіяти злочинам, які множилися все більше.

У дискусії над бюджетом м-ства справедливості та внутрішніх справ з українських послів промовляв дачі пос. Кузник.

Дальша дискусія відбувається в понеділок. У понеділок промовлятиме мін. Перацький.

Хто найпопулярніший в Польщі.

У дискусії над бюджетом м-ства освіти пос. Ст. Стронський (Кл. Нар.) згадав, що мін. Перацький говорив, що висловником теперішньої буде марш. Пілсудський, та це відоме, що справа ця в Польщі є спірна та степеня того спору змінюється. Коли у Франції шанують Клемансо, Фоша, в Америці Вільсона, то ці назвища щось говорять. У Стрію в 8. кл. заможної гімназії була задача „Найпопулярніша людина в Польщі“. Один учень подав як найпопулярнішого пос. Лібермана. Того учня прогнали зі школи та відібрали йому право записатися до якоїнебудь гімназії в Польщі. Такі методи навчання недопускають.

СПРАВА НАГЛИХ СУДІВ.

У суботу радила соймова правнича комісія над соціалістичним висесенням про припинення наглих судів. Пос. Пушак (ППС) вказував на небезпеку наглих судів при вимірі справедливості головно з причини лосіху. Звичайні суди хочби тому повинні прийти до голосу, що тепер під юрисдикцію наглих судів підпадають усі проступки звичайного злочину, а навіть політичні провини. Часто карають смертю і малолітніх. За 5 місяців на 59 присудів було 31 смертних езекуцій. У голосуванні соц. висесення перепало.

Присуд у процесі Процишина та Гевка.

У суботу ввечерю запов присуд у процесі Гевка та Процишина, обвинувачених у підпалі будинків Оборського в Збаражі. Присяглі затвердили питання відносно Вас. Процишина про зальшу участь у проступку держ. зради, а відносно Богд. Гевка про підпал. На тій основі трибунал засудив Процишина на півтора року, а Гевка на 4 роки тюрми.

Процишин має відсидіти ще 4 місяці, Гевко півтора року. Під час відчитування присуду присутні на салі Гевкова мати з жалю так голосно розплакалася, що прокуратор приказав вивести її на коридор.

Присуд на два роки німецької клініки.

У суботу ввечерю запов присуд у процесі проти німецьких лікарів д-точної клініки у Любелі, обвинувачених у цьому, що заведбали приписи обережності при виприсуванні немовлятам Кальметогового протичахотного препарату. Управителя шпиталю проф. Дайке засудили на 2 роки в'язниці, асистента д-ра Альфштега на півтора року, обох за вбивство наслідком небезпечності. Проф. Кальца й асистентку Шірце вивідили.

Розправа тривала від 10. Х. м. р.

ОСТАННІ ВІСТІ

КАНЦ. БРІНІНГ У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 7. II. Нині попол. прийав до Женеви канц. Брінг і держ. секретар м-ства закорд. справ Більов. Ввечерю Брінг конферував із головою фр. делегації мін. Тардіе.

Німецька делегація постанвила домагатися від ген. секретаря Ради Л. Н., щоб скликав негайно надв. сесію Ліги Народів.

ПЕРШ ВИБОРОМ НІМ. ПРЕЗИДЕНТА.

БЕРЛІН, 7. II. ПАТ. За три дні Галленбургів комитет зібрав на листи 707.000 підписів.

НОВЕ БОМБАРДУВАННЯ ШАНГАЮ.

ШАНГАЙ, 7. II. ПАТ. Вд суботи почалося нове бомбардування Шангаю. Япон-

3 життя наших установ.

Посвячення власної домівки „Карпаті“.

В неділю, 7. лютого ц. р. відбулося торжественне посвячення нового приміщення канцелярії нашого товариства взаїмних забезпечень на життя і ренти „Карпаті“. Це товариство набуло на власність прегарну кам'яницю в Ринку ч. 38. І в якій саме прамістило тепер на другому поверсі свої канцелярії. Посвячення канцелярії донавав пресов. єпископ Бучко. У святі взяли участь численні представники наших центральних установ і преси. Відповідну привітну промову а тій нагоді виголосив пресов. єп. Бучко. Крім того промовляв від Національної Ради й управл. Т-ва дир. Ярослав Колтунок, що накинув у своїй промові історичну сільвету „Карпаті“ та її ролі в нашому житті. Від Ревізійного Союзу Українських Кооператив вистав „Карпаті“ зі сватом дир. і сев. Павличковський.

У XIV. роковини бою під Крутами.

Вчора, 7. ц. м. збірним заходом студентських організацій у Львові, відбулася Святочна Академія для анемічання XIV. роковин бою під Крутами. Простору салі театру „Ріжнорозностей“ виповнила переважно академічна молодь. Іа старшого громадства прийшла на академію ледь горстка людей.

Програма Академії вичерпана від 12—243 год. полудня, дбайливо виконана, перейшла сподівання публіки, яка полюбляла виконанням шедрими, щирими оплесками. Почалася академія вступною промовою переловника студентського руху Володимира Яніва; промова видержана в бальбормому тоні, зворушила всіх до глибоки. Опісля академічний хор „Бандурист“ відспівав прегарно пісню „Похоронці стрільця“ — під кермою проф. Вахнянина. Реферат про бій під Крутами студ. Романенчука познайомило публіку з обставинами, серед яких склали свою героїську жертву 300 студентів у бою. Інспірація поля бою під Крутами була дуже вдатно виконана; студенти а рецитаторського гуртка „Хмарозом“ показали свої цінності не лише в тій картині, виступили вони вдруге а інспірацією вірша „Тихше“. Великим успіхом тишилися ще: хор „Бандуриста“, який відспівав „Стрілецьку пісню“ і п. Соговіна, яка у супроводі фортеп'янової гри п. Несторівної проспівала три пісні: „Іхав стрілець“, „Ой нагнувся дуб високий“, „Засумуй трембіто“. Вірш В. Яноша „Крута“ підчитав т. Ковальчук голосом, якого моглиб позазрити найкращі рецитатори. Святочну Академію закінчало українським національним гимном а бране громадянство.

Од.

ці рахувалися а тим, що китайці можуть наступати ще аки прийдє яп. пілмога, самі почали контракцію. Середовищем боротьби а мабути і дальше зал. дпрець Ча-пел, що став тередом зав'язих боів від вілдох днів. Японів втратили в шангайських боів 49 убитих і 126 ранених. Втрати китайців багато більш. Азмірал Шюава сказав журналістам, що бої в Шангаю будуть тривати, поки китайських військ зовсім не проженуть із Шангаю та виселять аспітовання, що китайці добровільно уступлять.

10 ТИСЯЧ ЯП. ВІДСЬКА ПРИЧАЛИЛО ВІЛЯ ШАНГАЮ.

ЛЬОНДОН, 7. II. ПАТ. У Льондоні одержали вісткі, що японські війська, які силою з двітілі, що нарахувуть разом 10 тисяч людей, а в дорозі до Китаю, почали висідати на гіллі від Шангаю, в околиці збомбардованого переша містечка Вусунь. Досі висіла два батальйони, що нарахувуть 900 людей. Японський стратегічний план а: перетати залізницю, що веде зі Шангаю до Нангінгу, щоб відрізати від Н. бази китайську армію, ані вібралася в Шангаю.

Тих 900 воїнів, під охороною артилерії а порепеловців, почали а год. 13.30 наступ на фортеці Вусунь. Містечко Вусунь обстрілювали до год. 10.45 воїни: яп. кораблі. Японська піхота та кілька панцирних дітаків отворили також сильну налібу на містечко, яке оборонили китайські воїни. Тому, що міст ливичений, то панц. ати не могли дістатися до нього. Мешканці Вусуня, переважно вбої рибалки, втекли а містечка.

ТУРЕЦЬКИЙ МІНІСТР У МОСКВІ.

БЕРЛІН, 8. II. ПАТ. Вольф, повідомляє а Москві, що там прийав у перелді а Женеві турецький міністр закордонних справ Тевфік Ружд. Бей. На дпрці питаа його заступні, комісара закорд. справ Карахана, представники комсаріату закорд. справ, турецький, перський та італійський посол.

НАЙШИЛІ ФР. ЛЕТУНІВ.

ПАРІЖ, 7. II. ПАТ. Після 2-денних пошуків вальон „От. Діле“, що заблудалася а Африці, вдалося п'ят. експедиції візпхати Ревізе-

сія та тов. у місцевості на півд. схід від Ерт Тесд Яфа. Члени експедиції на Малагаскару дуже виснажені блуканням по пустині, однак здорові. Врятувалися завдяки 50 літр. води. Літак не ушкоджений стопа на ліску пустині 20 км. від місця, де летуні стрінулися а рят. експедицію.

СПОРТ.

ГАКІВКА.

ЧОРНІ—УКРАЇНА 6:4 (5:1, 0:0, 1:3).

В суботу, 6. ц. м. розіграла гаківкова дружина України змагання а Чорнин на горі Л. Т. Л. у рямках турніру на чашу Банку Крайного Господарства. В першій терції перевага Чорних у другій гра віршана, а третій перевага України. Голи для України стріляли: Дішко 2, Труш мол. 1 і Лішиский 1. Для Чорних: Яловий Н. 3, Фік 2, Каспаш 1. Не вважаючи на програму, українська дружина держалася дуже добре і ставила твердий опір, а в останній терції повичайно сильно натискала на Чорних, які нині а без сумніву найсильнішою гаківковою дружиною у Львові. Вілція а причини сильного морозу на багатого Суджована п. Вайсберг.

Львів, Чорні—Ляхів. 3:1 (1:0, 1:1, 1:0).

Перемишль. Польовія—ЛТЧ 9:2 (3:1, 5:1, 1:0).

Перемишль. Чувай—ЛТЧ 3:2 (0:2, 1:0, 2:0).

Краків. Погонь—Кракова 5:1.

Варшава. АЗС—Летів 3:2.

Лодзь. Польовія (Варш.)—ЛКС 7:1.

Лейк Плесід. Канада—Німеччина 4:1.

Лейк Плесід. Канада—Польща 9:0 (2:0, 5:0, 2:0).

НЕВДАЧІ ПОЛЬСЬКИХ ЛЕШЕТАРІВ.

На лешетарських змаганнях за мистецтво Європи в Корніо Д'Ампрео польські змагуні потерпіли великі невдачі. Іх лешетарі зривали в вілдох мужеськім бігу: Райський 30-ий, Буяк 34-ий, Васильський 36-ий; у жіночій: Стопкіна 18-та, Полянська 18. Щодо дружини поляки зайняли останнє місце.

НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліана Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-45. 792—1

— За що вже карають! 1. лютого ц. р. відбулася а окружному суді в Сяноці розправа про а. Т. Савойки, пароху а Селиських, за нарушеня мовних законів і розпородків. Березівське староство наложило на нього 50 зол. кари за те що а латинських метриках писав: епархія Peremyslensis, повіт Berезoviensis, парохія Selyska. Після відчитання актів і промови адвок. д-ра Василя Блавацького суд увільнив о. С. від вини і кар.

— Батьки, не відкладайте забезпечення свого життя, а зробіть це негайно в Товаристві „Карпаті“, Львів, Ринок 38. II. п. Цього домагається рішуче майбутнє нашої родини.

— У „кохозах“ Радянської України. У московській „Правді“ а 26. січня ц. р. читаємо: „Українські „кохози“ майже зовсім здержали хлібозаготовку. У зерносовхозі імені Косіора на Херсонщині кукурудзу зібрав шойно 25 грудня м. р. Частина збіва зігнела в колах, більшу частину розграбили. Від 14 січня хлібозаготовки припинені й сам заступник керманія Укразернотресту, Завадський, заявив бригаді „Правди“: „Хліба більше нема! План незаконний!“ Совхозні Винницького цукротресту виконали план із 1931 р. лише на 70.8 при. і сгнінали хлібозаготовки“.

— Ще про справу Горгонової. В суботу минулого тижня вийшов на волю Іж. Заремба, який сидів у салічій тюрмі у зв'язку а трагічною смертю своєї доньки Єлисавети, від латинських Різдвяних Свят. Під замітом цього вбивства перебуває ще у салічій тюрмі Горгонова. Свідство проти неї покінчать 15 ц. м., а десь у полоні, Березня може відбутися розправа.

— Із праведної хроніки. У Будові, львівського повіту, загалалася діврська стаїня; під розва дивами згинуло 27 коров і 5 коней. — У Середній, львівського повіту, намагався агасити сиво господарство Іван Семенко й загинув у пожежі. — У одній а перемишльких го стиниць намагався скінчити самогубством атикар із Бучана Володимир Прусак.

З театру.

Театр Ріжнорозностей: „ДРУГЕ ІМ'Я КОХАННЯ“, комедія а 2 дії Ст. Мілашевського.

Яке друге ім'я їм кохання? Цього не знає ніхто. Само кохання має тільки подоб, що часто виступають аки під ріжними назвами і важко збагнути, що вони собі різні. Ця комедія талдновитого вкривського лірика має поруч технічної зручності, наслідуючої у французів (ка! про що та не поділені ситуації) одну гакішу прикмету: вона пробує передати почування закоханих у тій невірній формі зворушення і переживів, які а дійсності часто самі себе не пізнають. Такий піхід до драматичного конфлікту не тільки озні-
